

FRÅGOR & SVAR

om Internet och grundlagsskydd

- Vad innebär grundlagsskydd?
- Hur kan min verksamhet på Internet grundlagsskyddas?
- Vad menas med databas?
- Vad är skillnaden mellan databasanmälan och utgivningsbevis för databas?
- Vad krävs för att få ett utgivningsbevis för databas?
- Vad menas med ett s.k. massmedieföretag?
- Vad menas med "allmänheten"?
- Kan utgivningsbevis utfärdas för ett intranät?
- Kan vi ha kvar vårt diskussionsforum?
- Varför ska jag ha grundlagsskydd för min webbplats?
- Gäller inte personuppgiftslagen för databaser som har utgivningsbevis?
- Vad kostar ett utgivningsbevis?
- Hur länge gäller ett utgivningsbevis?
- Vad innebär det att jag är skyldig att dokumentera innehållet?
- Ger utgivningsbeviset ett namnskydd?
- Behövs tillstånd för att skicka ut ett digitalt nyhetsbrev?
- Vad menas med webbradio och webb-TV?
- I vilka fall måste man anmäla utgivare?
- Vi är ett s.k. massmedieföretag och har automatiskt grundlagsskydd. Kan vi ändå söka utgivningsbevis för vår webbplats?
- Om vi har utgivningsbevis för hemsidan och även skickar ut nyhetsbrev per e-post – behövs en separat anmälan för e-post-utskicket?

Vad innebär grundlagsskydd?

Att en publicering på nätet har grundlagsskydd innebär att den omfattas av reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen. Grundlagsskydd innebär bl.a. att:

- Myndigheter inte får förhandsgranska eller försvåra publiceringen (censurförbud) vilket bl.a. innebär att personuppgiftslagen inte gäller.
- Det är utgivaren som ansvarar för det som publiceras.
- Meddelare har rätt att vara anonyma, myndigheter får inte efterforska deras namn samt att personer som är verksamma på redaktionen inte får avslöja meddelarens identitet.

Hur kan min verksamhet på Internet grundlagsskyddas?

Grundlagsskyddet på webben kan antingen fås automatiskt eller i vissa fall genom att ansöka om utgivningsbevis hos Radio- och TV-verket. Två olika former av publicering på webben kan omfattas av grundlagsskyddet, dels databaser (webbplatser) dels webbsändningar (webbradio, webb-TV och e-posttidningar).

Vad menas med databas?

Med databas avses i grundlagen en samling av information lagrad för automatiserad behandling. En webbplats eller en webbsida kan vara en databas. Det är alltså inte nödvändigt att databasen har viss storlek utan även en enda webbsida utan valmöjligheter för användaren kan vara en databas.

FRÅGOR & SVAR

om Internet och grundlagsskydd

Vad är skillnaden mellan databas-anmälan och utgivningsbevis för databas?

Databasanmälan gäller för sådana aktörer som redan driver någon annan form av grundlagsskyddad verksamhet (s.k. massmedieföretag) såsom periodisk tidning, TV- eller radioprogram, nyhetsbyrå, förlag m.m. I de fallen krävs endast en anmälan om namn på databas och utgivare. En databasanmälan betyder att anmälaren själv får stå för bedömning om databasen uppfyller grundlagens krav.

Utgivningsbevis är för dem som inte driver annan grundlagsskyddad verksamhet men ändå vill att deras databas ska skyddas av grundlagen. När det gäller utgivningsbevis prövar Radio- och TV-verket om databasen uppfyller grundlagens krav på databaser. Ett utgivningsbevis är ett myndighetsbeslut på att yttrandefrihetsgrundlagen gäller för den registrerade databasen och under de förutsättningar som anges i beviset.

Vad krävs för att få ett utgivningsbevis för databas?

För att utgivningsbevis ska kunna utfärdas för en databas ställs vissa krav bl.a. att:

- Databasen ska vara tillgänglig för allmänheten. Tillhandahålls databasen mot abonnemang eller liknande ska allmänheten kunna lösa abonnemang.
- Databasen inte får vara interaktiv så att användarna kan ändra innehållet så det blir direkt tillgängligt för andra användare, dvs. s.k. omodererade tjänster omfattas inte.
- Informationen i databasen ska tillhandahållas på särskild begäran, vilket innebär att det är användaren som begär överföringen av information (databassökningar) till skillnad mot sändningar av TV- och radioprogram där sändaren sänder ut information.
- Databasen ska vara väl avgränsad och framstå som en databas.

Läs mer om villkoren i broschyren "Att publicera på Internet".

Det är inte enbart databaser som tillhandahålls via Internet som omfattas utan även databaser som används för

- print-on-demand, dvs. framställning av enstaka exemplar av tryckta skrifter, videoband, kassettband (tekniska upptagningar) och
- push-tjänster, dvs. skräddarsydda sammanställningar från databaser som skickas ut, via t.ex. e-post, till beställaren enligt överenskommelse i förväg (används vanligen för nyhetsbevakning).

Vad menas med ett s.k. massmedieföretag?

Databaser som tillhandahålls av s.k. massmedieföretag har ett automatiskt grundlagsskydd och ska därför anmäla utgivare till Radio- och TV-verket. Med ett massmedieföretag avses:

- Tidningsredaktioner, redaktioner för TV- och radioprogram dvs. "redaktion för tryckt periodisk skrift eller radioprogram". En tryckt periodisk skrift är en skrift som utkommer med minst fyra nummer per år och som har ett utgivningsbevis från Patent- och registreringsverket.
- Bok- och musikförlag, tryckerier m.fl., dvs. "företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar" Med tekniska upptagningar menas CD- och DVD-skivor, VHS-band m.m.
- Nyhetsbyråer som förmedlar nyheter till andra massmedier.

Vad menas med "allmänheten"?

För att grundlagsskyddet ska gälla så måste databaser tillhandahållas allmänheten och webbsändningen vara riktad till allmänheten. Med allmänheten menas en vid och/eller öppen krets av mottagare som inte är bestämd i förväg. Om det krävs abonnemang innebär inte detta i sig att databasen inte tillhandahålls allmänheten, förutsatt att allmänheten kan få tillgång till den genom att teckna abonnemang.

FRÅGOR & SVAR

om Internet och grundlagsskydd

Kan utgivningsbevis utfärdas för ett intranät?

Ja, om nätet hålls tillgängligt för allmänheten och övriga förutsättningar för skydd är uppfyllda. Vanligtvis är dock intranät inte öppna för allmänheten och då kan utgivningsbevis inte utfärdas.

Kan vi ha kvar vårt diskussionsforum?

En förutsättning för att grundlagsskyddet för databaser ska gälla är att ingen annan än den som driver verksamheten ska kunna ändra innehållet på webbplatsen. Det betyder att s.k. omodererade tjänster såsom diskussionsforum, artikelkommentarer, chats och annonser där användarna kan lägga in meddelanden utan att de först granskas av den som driver verksamheten, inte är tillåtna på en grundlagsskyddad webbplats.

Om man ändå vill behålla sådana tjänster kan man lösa det på två sätt:

1/ Moderera tjänsten, dvs. granska varje meddelande innan det läggs ut på webbplatsen. I sådana fall gäller grundlagsskyddet även denna tjänst.

2/ Gör en egen webbplats för den omodererade tjänsten och länka från den ursprungliga webbplatsen. Webbplatsen med den omodererade tjänsten måste på ett tydligt sätt avgränsas så att den för användaren framstår som egen webbplats. Vi rekommenderar att den öppnas i ett eget fönster och inte har helt gemensamt sidhuvud och sidfot eller menyer. För den omodererade tjänsten gäller då inte grundlagsskyddet utan lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

Varför ska jag ha utgivningsbevis för min webbplats?

Utgivningsbevis ger grundlagsskydd för din webbplats. Syftet med utgivningsbevis är att massmedier som endast förekommer på Internet ska likställas med mer traditionella massmedier. Samma skydd för yttrandefriheten ska gälla för dem som för den tryckta tidningen, TV och radio.

De främsta fördelarna med ett utgivningsbevis för en databas är

- att ansvarsfrågan klargörs – endast utgivaren ansvarar för det som publiceras.
- att man får ett myndighetsbeslut på att grundlagsskyddet enligt yttrandefrihetsgrundlagen gäller till skillnad mot det automatiskt gällande grundlagsskyddet för s.k. massmediedatabaser.
- att ansvar endast kan bli aktuellt för de brott som utgör yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen (vissa undantag för sådant innehåll som inte omfattas av grundlagsskyddet såsom t.ex. kommersiell reklam, barnpornografi).

Gäller inte personuppgiftslagen för databaser som har utgivningsbevis?

Personuppgiftslagen (PuL) gäller inte för databaser som har utgivningsbevis om tillämpningen av PuL strider mot yttrandefrihetsskyddet som stadgas i yttrandefrihetsgrundlagen. Datainspektionen är därmed i princip förhindrad att ingripa mot publicering på en databas med utgivningsbevis.

Ansvar för ett offentliggörande av kränkande uppgifter om en person i en databas kan i stället göras gällande enligt reglerna om förtal som utgör ett av de s.k. yttrandefrihetsbrotten.

Vad kostar ett utgivningsbevis?

Det kostar 2 000 kronor att få ett utgivningsbevis. Riksdagen har beslutat att verksamheten med utgivningsbevis för databaser ska vara självfinansierad genom avgifter. Avgiften har därefter beslutats av regeringen som har satt den till samma belopp som PRV för närvarande tar för utgivningsbevis för tidningar. Avgiften är avsedd att täcka myndighetens kostnader.

FRÅGOR & SVAR

om Internet och grundlagsskydd

.....

Hur länge gäller ett utgivningsbevis?

Utgivningsbevisen gäller i tio år. Därefter kan beviset förnyas efter en ny prövning om villkoren för beviset fortfarande är uppfyllda. En förnyelse av utgivningsbevis kostar 2 000 kronor.

Vad innebär det att jag är skyldig att dokumentera innehållet?

Den som har en grundlagsskyddad webbplats (antingen med databasanmälan eller med utgivningsbevis) är skyldig att bevara innehållet i webbplatsen i sex månader efter det att informationen togs bort från webbplatsen. Det är tillräckligt att man kan visa vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahölls, vilket betyder att man kan använda sig av automatiska loggfunktioner som noterar på vilket sätt en ändring påverkar informationen och vid vilken tidpunkt ändringen sker. I princip ska varje ändring som har saklig betydelse sparas. Det är tillåtet att spara ändringar såväl på papper som på CD eller annat teknisk upptagning.

Ger utgivningsbeviset ett namnskydd?

Ett nytt utgivningsbevis får inte utfärdas med ett namn som är förväxlingsbart med ett redan tidigare registrerat namn på databas med eller utan utgivningsbevis. Men utgivningsbeviset hindrar inte att någon gör en databasanmälan med ett namn som är detsamma eller förväxlingsbart med namnet på en databas med utgivningsbevis. Om man vill ha varumärkesskydd för databasens namn bör man vända sig till Patent- och registreringsverket (PRV).

Behövs tillstånd för att skicka ut ett digitalt nyhetsbrev?

Det krävs aldrig något tillstånd för att skicka ut nyhetsbrev. Däremot krävs alltid att utgivare anmäls för medier som faller in under grundlagsskyddet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Massutskick av e-post till ett stort antal i förväg okända mottagare kan betraktas som ett radioprogram och därmed få

grundlagsskydd enligt yttrandefrihetsgrundlagen 1:6. Skicka in blanketten "Anmälan av utgivare för webbsändningar".

Vad menas med webbradio och webb-TV?

Med webbradio och webb-TV menas radio och TV som distribueras via Internet. Det finns två olika former av sändningar via Internet.

1. Direktsändningar eller uppspelning av program som startas på tider som bestäms av den som sänder ut programmen och
2. Inspelade program lagrade som datafiler, där användaren bestämmer när programmet ska sändas.

Skillnaden mellan dessa två former är att i första fallet bestämmer sändaren när sändningen kan avlyssnas medan det i andra fallet är användaren som bestämmer tid för avlyssningen. I andra fallet finns också programmen lagrade i en databas e.d. I inget av fallen finns det något tillståndskrav enligt yttrandefrihetsgrundlagen eftersom det är fritt att sända genom tråd/kabel i Sverige. Grundlagsskydd gäller automatiskt för direktsändningar men kan i vissa fall även gälla för program som startas av avsändaren.

1. Man talar ofta om streaming audio som är en teknik för publicera på Internet. Tekniken gör att datafilen (ljud/och eller bild) kan öppnas direkt när man klickar på en länk, ungefär på samma sätt som när man ställer in en viss frekvenskanal på sin radio- eller TV-mottagare. Direktsändningar av program via webben påminner till stor del om vanliga sändningar i kabelnäten och det är också samma regler som gäller för dessa. Den som tillhandahåller programmen ska anmäla sändningsverksamheten till Radio- och TV-verket och utse en utgivare som är ansvarig för sändningarna. Uppgift om vem som är utgivare ska också anmälas till verket.

2. För inspelade program, där användaren bestämmer när programmen ska sändas, gäller

FRÅGOR & SVAR

om Internet och grundlagsskydd

.....

olika bestämmelser beroende av bl.a. vem som sänder ut programmen. S.k. massmedieföretag (dvs. en redaktion för en tryckt periodisk skrift eller för radioprogram, ett företag för yrkesmässig framställning av tekniska upptagningar eller en nyhetsbyrå) har automatiskt grundlagsskydd. De ska anmäla sin sändningsverksamhet till Radio- och TV-verket (databasanmälan) och utse en utgivare som är ansvarig för sändningarna. Uppgift om vem som är utgivare ska också anmälas till verket. Den som vill ha grundlagsskydd men inte är ett massmedieföretag har istället en möjlighet att ansöka om utgivningsbevis. Ett sådant bevis kostar 2 000 kronor och gäller i tio år.

I vilka fall måste man anmäla utgivare?

I samtliga fall då din verksamhet omfattas av skyddet i yttrandefrihetsgrundlagen är du skyldig att anmäla utgivare till Radio- och TV-verket. En utgivare skall vara myndig, inte försatt i konkurs, inte ha förvaltare, ha sin hemvist i Sverige och vara den som har det avgörande beslutet över vad som ska publiceras. Att vara utgivare innebär att man påtar sig ett mycket stort rättsligt ansvar, inte bara för vad man själv publicerar utan för allt som andra publicerar i databasen. Det är upp till utgivaren om den vill utse ställföreträdande utgivare, men det är inget krav. Du kan läsa mer om utgivare i verkets faktablad "8 frågor och svar om utgivare".

Vi är ett s.k. massmedieföretag och har automatiskt grundlagsskydd. Kan vi ändå söka utgivningsbevis för vår webbplats?

Ja, Radio- och TV-verket gör ingen prövning i fall den sökande av utgivningsbevis kan ha automatiskt grundlagsskydd som s.k. massmedieföretag. Om det är uppenbart att så är fallet kommer vi att fråga den sökande om denne ändå vill ha ett utgivningsbevis. Observera också att utgivningsbevis inte kan utfärdas för en databas med samma namn som en tidigare registrerad databas.

Om vi har utgivningsbevis för hemsidan och även skickar ut nyhetsbrev per e-post – behövs en separat anmälan för e-post-utskicket?

Om nyhetsbrevet är riktat till allmänheten (en öppen och/eller vid krets) och samma meddelande skickas till alla samtidigt dvs. ej skraddarsydda brev, ska en separat anmälan göras (anmälan av webbsändningar, massutskick av e-post). Utskicket omfattas då av grundlagens regler om radioprogram.